

A 2015/2016. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

SZLOVÁK NYELV ÉS IRODALOM

SZÖVEGÉRTÉSI FELADATLAP

Munkaidő: 60 perc

Elérhető pontszám: 30 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatokat tartalmazó részt és minden különálló lapra rá kell írni a borító tetején található kódszámot! Más jelzés, például a versenyző vagy az iskola neve, bélyegzője nem szerepelhet a feladatlapokon.

A feladatok megoldásához íróeszközön kívül más segédeszköz nem használható! Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás mellé írásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni!

A feladatlapokat a szaktanár (szaktanári munkaközösség) értékeli központi javítási útmutató alapján.

A VERSENYZŐ ADATAI

Kódszám:

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:

Az iskola címe: irsz. város

..... utcahsz.

Pótlapok száma:

Összes pontszám:

Erre az oldalra ne írjon!

Martin Kukučín: Dom v stráni

(úryvok)

Otcovské slová, ich srdečný zvuk, v ktorom sa trasie útrpnosť, našli si cestu k jej srdcu. Poddala sa, sklonila tvár na jeho plece a zaplakala, tak usedavo, tak bôľne! Ako tie slzy lahodia, aká je v nich útecha – aký balzam! Jera sa díva, vytriešťa oči – čo je toto zas. Pred chvíľou veselá, boдрá – a hľa, tu zasa plač. Ba čo už len má s ňou ten starý! A či si umienil, že utrápi na smrť jej drahú, milú... Eh, ona je mater, i ona má slovo. Čo veľa, to veľa! I jej ústupčivosť má hranice...

Chcela pristúpiť k dcére – no Mate položil prst na ústa, pozrel na ňu výrazne sponad hlavy Katicy a ukázal jej dvere do domu. Nemožno sa mu postaviť; bojovná nálada ochladla a úbohá Jera, krútiac hlavou, vstúpila do domu. No nejde spať – nie, bude čakať, chce byť naporúdzi: a ak čo zbadá najmenšiu vec, nie, nedá jej skriviť ani vlas na hlave. Dost' bolo kázne i harušená, dost', vyše práva – ešte ochorie, úbohé dieťa, ochváti sa v zármutku.

Mate drží Katicu a čaká, kým sa vyplače. Nech sa vyplače, nech si uľaví, nech sa utíši rozbúrená myseľ. A keď sa utíšila, začal jej tichým, srdečným hlasom rozprávať: koľko si v nej zakladá, aká mu je pýcha a hrdosť, aký mu je poklad, aké on má povinnosti, ako ju má viesť a na pravú cestu privádzať. Hovoril jej dlho a mnoho, sám nevie koľko a čo – všetko, všetko, čo mu vnukla rodičovská starostlivosť a láska. Neraz aj jeho hlas sa zatriasol dojatím. A Katica načúva, zaslzenú tvár na jeho pleci, vpíja ten sladký zvuk, v ktorom sa trasie rodičovská láska. Nie prenasledovať, ale vystríhať, to bol jeho úmysel. Nie kaziť dobrú vôľu, nevinnú zábavu – ale prekaziť, aby jeho dcéry neprišli svetu na jazyk. Nie depčiť snahu po lepšom, vyššom, ale vytrhnúť z koreňa pýchu, nádherymilovnosť. Nie odsúdiť k večnej tme, k blúdeniu po púšti a bodľáci – nie, ale prekaziť, aby sa vymkla zo svojej dráhy a stala bludičkou bez prístrešia, bez útočiska...

Tak hovoril na dlho a široko svojej dcére, tichučko, skoro do ucha. Ona počúva, neodpovedá, iba trhne sa pod vzdychom, ktoré sa jej, po predošlom plači a rozčúlení, jeden za druhým ráňajú od srdca. Počúva jeho sladké reči, mier a pokoj sa rozširuje v duši. Ale i tichý bôľ žerie tam na dne srdca, kde je najtajnejší jeho záhyb – bôľ tichý a neprestajný: lebo otec žiada, aby zostala na svojej dráhe, aby sa z nej nevyšinula. Druhým slovom značí to predsa len to, čo ju sužovalo – odriekanie, nízkosť, vytvorenie z vyšších sfér, vysotenie na púšť všednosti...

Nie, ona sa nemôže na to podobrať. Nieto sily, nieto vôle. V nej bude tlieť vždy iskra, ktorá túži za niečím krajším, vyšším, než čo sa dá nájsť v Bobicovom dome.

No hoc sú i nie rozptýlené obavy a starosti, predsa sa rozhostil mier v duši a spokojnosť. V týchto dakoľko krátkych okamihoch poznala otcovské srdce, okriala pri čistej žiare jeho lásky. A nadovšetko sa presvedčila, že to nie je tyranstvo, pred ktorým má ohnúť šiju a prinášať obeť, ale nežná rodičovská láska.

Nenazdala sa, že takto utíšená odíde od otca.

Mate zas cíti, že dosiahol všetko, všetko. Ostali v srdci jeho dcéry hradby, ktoré nedobyl, ani už nedobyje. No dosiahol hlavnú vec: pripútal tesnejšie k sebe svoju najmladšiu a, možno, prekazil prenáhlené rozhodnutie. Slovom: pripútal ju k sebe novými zväzkami – prekazil úplné odcudzenie.

„A toľko je dost' nateraz,“ rozumuje Mate. „Urobil som svoju povinnosť a ostatok nech boh spravuje a riadi.“

S tým vedomím i on veselšie odišiel na odpočinok. Zo srdca sa mu zvalila veľká ťarcha.

Medzitým Matija s materou čakali v dome, čo sa stane medzi otcom a Katicou. Matija trnula, že sa strhne búrka – že počuje otcov hrozny hlas, rozpalený jedom. Čakala nadarmo. Naopak, keď sestra vošla do komôrky, bola celkom spokojná, ba temer veselá. Naostatok, ako bola roznežená, pristúpila k nej, objala ju a vtisla jej na tvár horúci bozk. Od rokov ju nevidela takúto prítulnú...

(Martin Kukučín: Dom v stráni. Bratislava: Tatran, 1975, s. 83 – 85.)

ÚLOHY

1. Vymyslite uvedenému úryvku priliehavý nadpis, ktorý by podľa vás najviac vystihoval jeho podstatu.

Navrhnutý nadpis:

1 bod	
-------	--

2. Napíšte, aký príbuzenský vzťah je

a) medzi Katicou a Matem

b) medzi Jerou a Katicou

c) medzi Jerou a Matem

d) medzi Matijou a Katicou

2 body	
--------	--

3. Krátkymi jednoduchými vetami odpovedajte na otázky.

a) Čo je príčinou konfliktu medzi Matem a Katicou?

.....

b) Prečo poslal Mate Jeru do domu?

.....

c) Kto pobožkal Matiju na tvár?

.....

3 body	
--------	--

4. Zistite, ktoré vety/tvrdenia v tabuľke sú pravdivé a ktoré nie.

Vety/tvrdenia	pravdivé	nepravdivé
Jera sa bála, že Mate ubližuje Katici.		
Jera vošla do domu, lebo jej to kázal Mate.		
Mate sa správa voči Katici surovo.		
Katica sa aj po rozhovore s otcom chce vydať za Bobicu.		
Mate aj Katica sú po vzájomnom rozhovore šťastnejší.		
Matija závidí Katici.		

3 body	
--------	--

5. V Mateho postave poznávame typického patriarchu.**a) Uved'te dve vlastnosti, ktoré odôvodňujú toto tvrdenie:**

1.
2.

2 body	
--------	--

b) V porovnaní so znakmi patriarchálnej osobnosti objavujeme u Mateho aj také črty, ktoré im protirečia. Uved'te z nich dve najvýstižnejšie vlastnosti:

1.
2.

2 body	
--------	--

6. Uved'te (pomenujte) tri druhy štylistických prostriedkov prítomných v úryvku, ktorými Kukučín zvýrazňuje psychické napätie medzi účastníkmi komunikácie. Ku každému štylistickému prostriedku doplňte jeden príklad a zapíšte ich do tabuľky.

Pomenovanie druhu štylistického prostriedku, ktorým autor zvýrazňuje psychické napätie v komunikácii	Príklady (citáty)
1)	
2)	
3)	

6 bodov	
---------	--

7. Vysvetlite význam hrubo vytlačených výrazov.**a) (Jera) nedá jej (Katici) skriviť ani vlas na hlave.**

.....

.....

.....

b) (Mate chce), aby jeho dcéry neprišli svetu na jazyk.

.....

.....

.....

c) (Katica) počúva jeho (Mateho) sladké reči, mier a pokoj sa rozširuje v duši (Katicinej).

.....

.....

.....

d) Zo srdca sa mu (Matemu) zvalila veľká ťarcha.

.....

.....

.....

e) Matija trnula, že sa strhne búrka – že počuje otcov hrozný hlas, rozpálený jedom.

.....

.....

.....

5 bodov

8. Podčiarknite slovo, ktoré je synonymom hrubo vytlačených slov:

- a) **bodrý:** kučeravý veselý bodkovaný
- b) **bodľáč:** bolesť palica pichľavá rastlina
- c) **sužovať:** trápiť skrátiť sušiť

3 body

9. Napíšte minipríbeh, ako vy so svojim otcom riešite aktuálny osobný konflikt.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3 body	
--------	--

Max.:30 bodov	
---------------	--

Dolgozatát beadta: óra perckor

A dolgozat írását *felügyelő tanár* aláírása:

Összpontszám:

A dolgozatot *értékelő tanár* aláírása:

A felüljavítást végző OKTV *bizottsági tag* aláírása:

.....

A 2015/2016. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

SZLOVÁK NYELV ÉS IRODALOM

SZÖVEGALKOTÁSI FELADATLAP

Munkaidő: 180 perc

Elérhető pontszám: 70 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatokat tartalmazó részt és minden különálló lapra rá kell írni a borító tetején található kódszámot! Más jelzés, például a versenyző vagy az iskola neve, bélyegzője nem szerepelhet a feladatlapokon.

A szövegalkotási feladatok megoldásához íróeszközön kívül szöveggyűjtemény és egynyelvű szótár használható!

A szövegalkotási feladatlapot a versenybizottság értékeli központi javítási útmutató alapján

A VERSENYZŐ ADATAI

Kódszám:

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:

.....

Az iskola címe: irsz. város

..... utcahsz.

Pótlapok száma:

Összes pontszám:

Erre az oldalra ne írjon!

1.

Obrazy rodiny v slovenskej literatúre

Z hĺbky duše
minulosť volá:
láska, otec, matka,
syn, dcéra,
slová, slová, slová...
Prosté slová.
Každé v srdci zvoní,
Krásne.

Juraj Dolnozemský – November
(1995, s. 7)

Veď Vianoce sú predo dvermi, blízko:
nuž príde, má prísť... Písal lístok milý
hen v nedeľu; až oba zaslzili
sme, došlý práve, keď ho čítal starý,
dost' sťažka čítal – chyba v okuliari,
sa vyhováral, viem však, bola v oku –
Vraj príde, stálo v ňom, bárs cez vysokú
by zámetov mal Tatru... príde predsa....

P. O. Hviezdoslav – Priadka
(In: Antológia slovenskej literatúry, 1994,
s. 185)

U Ľapákov národa je veľa. Štyria bratia so ženami a deťmi, piaty, najmladší Mišo, ešte mládenec. Dievka jedna, Anča, tridsaťročná – nevydatá. Nevydala sa, je mrzáčkou. Lámká jej telo pokazila ešte za malička. Nechodí, len na dlaniach a kolenách čo sa vláči po chyži. Po driek je pekná; tvár má krásnu dosiaľ, ale nohy si vystrieť nemôže...

Veľa je ľudí u Ľapákov... Keď sa všetci zídu, temer nestačia lavice. A keď obsadnú stôl na obed, čo len po sedem ráz začnú do misy lyžicami, už sa i vyprázdni... Ľudu dost', ale to je chyba, že nieta hlavy v dome. Ešte kým stará gazdiná, ich mať, žila, bolo ako-tak. Ale ako ona v pominulú zimu zložila ustáté kosti do hrobu, jej pozostalí sú ako ovce bez pastiera.

(B. S. Timrava: Ľapákovci. In: Hrdinovia, 1973, s. 148 – 149)

Anna Majronová, sestry Eržika a Zuzka pozreli jedna na druhú. Každý z prítomných vedel, že tiesnivé ticho, ktoré zavládlo po Jurajovom oznámení, má právo prerušiť len ona – ich mama. Len ona môže súhlasiť alebo nesúhlasiť. Aj namiesto muža, ktorý, chvalabohu alebo žiaľbohu, nemôže byť pri tom. Aj namiesto neho treba rozhodnúť. Ale ako? Tak, ako by rozhodol on? Alebo tak, ako by rozhodla ona sama, keby len na nej záležalo?

Ozvena otcových slov akoby sa odrážala v matkiných ušiach.

– Šašo nebudeš a hotovo!

Čo teraz, Juraj im vyšiel v ústrety, povedal, čo vlastne ani nemusel. Inak by sa neboli nič dozvedeli. Bár by sa neboli... Ale keď už sa to stalo, čo sa malo stať, musí mu voľtačo rieknúť.

(Pavel Kondač: Neskorý návrat, 2012, s. 136 – 137)

POKYNY

Vyššie uvedené citáty vám ponúkame ako motivačnú oporu pri zamýšľaní sa nad danou problematikou. Môžete, ale nemusíte sa im venovať. Téma rodiny je bohato zastúpená v slovenskej literatúre vrátane literatúry Slovákov v Maďarsku. Venovali sa a venujú sa jej autori rôznych literárno-historických období, rôznych žánrov a literárnych smerov. Existuje plejáda diel, z ktorých si môžete vybrať. Zamyslite sa nad pojmom „rodina“ a všimajte si jej rozličné podoby v literárnych dielach. Súčasne vyjadrite svoj osobný postoj k tejto téme.

ŽÁNER ÚLOHY: ESEJ S ČRTAMI INTERPRETÁCIE

